

Formular feedback proiect revizuire norme de lucru CPR - consultare@alegericpr.ro

Nume și prenume: Dr. Školka Enikő

Statut: psiholog principal, psihoterapeut, formator-supervizor, președintele Comisiei Profesionale a ATF-PF

Nume și prenume: lector univ. Dr. Costea-Bărluțiu Carmen

Statut: psihoterapeut, președintele Comisiei Etice a ATF-PF

Mulțumim kolegei noastre Orbán Mária, psiholog principal, psihoterapeut, formator-supervizor, membru al Comisiei Profesionale a ATF-PF, pentru contribuția sa la etapa de feedback final pentru prezentul document.

Data: 30.11.2018.

Capitolul -Competențele psihologilor

Nr.	IDENTIFICAȚI (după caz): - Textul propus pentru modificare / înlocuire - Textul propus pentru eliminare - Locul în care propuneți completarea textului	PROPUNERE (după caz): - Modificare / înlocuire text - Eliminare text - Completare text	ARGUMENTAREA propunerii
		Propunem - crearea fie la începutul corpului Legii sau la capătul ei, a unei secțiuni în care se realizează definirea unor termeni de importanță centrală din Lege (tipurile de specialități, tipurile de atestat, termenii de formator, supervizor, tipurile de formare în relație cu durata și complexitatea și creditele etc.)	Argument - ar aduce multă claritate și a facilita o mai ușoară orientare a cititorului.
Art. 1	(3) Competențele psihologilor sunt dezvoltate prin intermediul formării profesionale a psihologilor, organizată conform prezentelor norme.	Propunem adăugarea - respectând/aderând la standardele formării profesionale (uneori suplimentare) ale diferitelor specializări, elaborate de entitățile de referință din EU, SUA, UK etc., respectiv cele internaționale.	Argument - dorința CPR de a se alinia la standardele EU și din alte țări ne este clară din documentul <i>Linii directe ale dezvoltării profesiei de psiholog și a modalităților de evaluare și certificare a acestor competențe</i> (10.

		<p><i>Internaționalizare)</i> și din textul <i>ROFI</i>, dar considerăm că este important să apară acest angajament și în cadrul prezentului document în care sunt descrise Competențele psihologilor, dat fiind că în acest document se face referire la toate domeniile și subdomeniile profesiei.</p>
<p>Art. 2</p>	<p>(1) Competențele profesionale ale psihologilor sunt împărțite după cum urmează: a) competențe profesionale transversale; b) competențe profesionale de specialitate, care la rândul lor sunt: (1) specifice, definind o anumită specializare din cadrul psihologiei și (2) generale, referindu-se (a) la specializări psihologice care pot fi accesate și de profesioniști care nu sunt licențiați în psihologie (psihoterapia, terapia ocupațională), (b) la specializări aflate în strânsă interacțiune cu psihologia, fără însă a constitui o specializare psihologică exclusivă (ex. psihopedagogie specială) și / sau (c) la un cumul de competențe specifice care nu constituie însă o specializare suficient de largă și / sau independentă pe piața muncii (ex. psihologie judiciară); (2) specialitățile psihologice se definesc prin competențele de specialitate pe care le subsumează și nu prin locul de muncă. În această logică, specialitățile și competențele cuprinse în cadrul acestora trebuie să fie suficient de largi pentru a permite o prezență activă și sustenabilă pe piața muncii, dar suficient de specifice pentru a delimita o expertiză cât mai omogenă / coerentă.</p>	<p>b) competențe profesionale de specialitate Artic 4(1) (<i>din prezentul document</i>) ”Competențele profesionale de specialitate reprezintă competențele psihologilor atestați într-o specialitate profesională, ... ” (1) Specifice - privesc ”o anumită specializare din cadrul psihologiei” - <u>(criteriul utilizat aici este specializarea din cadrul profesiei de psiholog și psihoterapia la noi în țară este considerată o specializare a acestei profesii.</u> (2) Generale - referindu-se ”(a) la specializări psihologice care pot fi accesate și de profesioniști care nu sunt licențiați în psihologie (psihoterapia, terapia ocupațională)” - <u>criteriul aici o constituie specializările care pot fi accesate sau competențele pe care le dețin cei care au acces la aceste specializări, sau competențele pe care le au de clădit?</u> Adică acestea reprezintă competențele de anvergură generală pe care le-au dobândit cei din profesiile asimilabile profesiei de psiholog (? deși tocmai că în cadrul curriculumului de formare din cadrul universităților la care dobândesc respectivele licențe, nu sunt pregătiți integral la nivelul acelor competențe de bază, pe care absolvenții de psihologie le dețin - motiv pentru care în versiunea anterioară a prezentei legislații aceste categorii de profesioniști pentru a deveni psihoterapeuți uneori, alteori cu competențe în psihoterapie, prezentau obligația de a parcurge un pachet suplimentar de discipline în calitate de audient la o facultate de profil, acreditată).</p> <p>Considerăm că minimum este dificil de urmărit, maximum există o neclaritate în modul în care sunt descrise aceste competențe: - nefiind clară delimitarea competențelor pe care le dețin persoanele în cauză prin formarea lor de bază (licență) și care sunt competențele de clădit prin formări de specialitate - Art. 2 (1) din punct de vedere logic mai considerăm că nu este fericită alăturarea denumirii de <u>competențe generale cu c) ”un cumul de competențe specifice”</u> (e problematică relația dintre categorie și element).</p>

		<p>Propunem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - revizuirea prezentului sistem de clasificare a competențelor și propunem oferirea spre feedback din nou a prezentului document - menționarea în acest document a tuturor categoriilor de licențiați care au acces spre formările de lungă durată în cadrul psihoterapiei - specificarea faptului care sunt acele categorii de licențiați care au obligația de a parcurge pachetul de discipline suplimentar (menționând compoziția pachetului și numărul de ore de acumulat) - permisiunea de a avea acces către formări de specialitate și a medicilor care dețin alte specialități decât psihiatria. Practic cu excepția medicilor stomatologi, nu vedem nicio justificare pentru a nu le permite accesul în condițiile parcurgerii aceluiași pachet de discipline ca și alte categorii și specializări profesionale.
<p>Art. 5</p>	<p>(1) Prezentele norme conțin descrierea sintetică a competențelor profesionale, transversale și de specialitate care sunt conferite prin atestarea dreptului de liberă practică în fiecare specialitate psihologică, potrivit anexei care face parte integrantă din prezentele norme.</p> <p>(3) În completarea prezentelor norme, comitetul director va realiza descrierea amănunțită și prezentarea detaliată a conținutului competențelor profesiei de psiholog, din perspectiva de sumă a cunoștințelor, abilităților și atitudinilor care contribuie la capacitatea unei persoane de a-și îndeplini eficient rolul.</p>	<p>Considerăm ca fiind necesar ca să se poată oferi feedback și la aceste adăugiri.</p> <p>Credem că ar fi fost de dorit și eficient să avem în fața noastră un material în formă finală asumat de către CPR pe care să îl fi putut analiza atât la nivel analitic cât și sintetic. Să fi avut posibilitatea să înțelegem întreaga concepție.</p> <p>Această abordare îngreunează masiv cuprinderea materialelor.</p> <p>Ne oferim sugestiile noastre pe diverse materiale între care există încă neconcordanțe.</p> <p>Considerăm foarte nefericită această abordare fragmentară, neîncheiată cu trimiteri la elaborări de porțiuni de text din Lege la o dată ulterioară.</p> <p>În plus se votează între timp materiale care conțin informații esențiale care au un impact la nivel de conținut și asupra celorlalte materiale care sunt în dezbatere. Fără ca să se retracteze aceste materiale și să fie refăcute integrând votul și puse apoi la dispoziția specialiștilor pentru dezbatere publică.</p>

		<p>După cunoștințele noastre forurile profesionale de specialitate occidentale oferă spre dezbatere publică specialiștilor breslei noastre documente în formă completă și nu în manieră fragmentată.</p>
<p>ANEXA – Descrierea sintetică a competențelor psihologilor cu drept de liberă practică</p>	<p>Nivel I - psiholog practicant(echivalentul psiholog debutant în sistemul medical) Nivel II - psiholog specialist Nivel III - psiholog principal</p>	<p>În ceea ce privește reducerea numărului nivelelor de trepte profesionale</p> <p>Semnalăm o inconsecvență între prezentul document și cel care reglementează supervizarea în profesia de psiholog - în prezentul document se vorbește de atestarea a trei trepte de specializare în celălalt document de ”(1) În vederea atestării dreptului de liberă practică autonomă psihologii practicanți / debutanți au obligația de a ... ” (III/Art. 7, p. 4), ”psihologii practicanți sub supervizare” (III/Art. 7/f, p.4), sintagme care corespund legislației anterioare modificărilor propuse în prezent.</p> <p>Considerăm necesară menținerea distincției de psiholog practicant sub supervizare și cel practicant autonom nu numai ca expresii care asigură o delimitare în cadrul treptei de specializare practicant, ci și pe atestatele eliberate de CPR pentru aceste nivele de specializare.</p> <p>Este îngrijorător faptul că nu se specifică în prezentul document diferența la nivel de competență între cele două nivele.</p> <p>Întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sarcina de a certifica statusul de psihoterapeut practicant autonom îi revine doar asociațiilor profesionale furnizoare de formare? - în condițiile în care CPR renunță (mărturisim nu înțelegem din ce rațiuni, dat fiind faptul că acestea nu au fost specificate în niciunul dintre documente) la atestarea separată a psihoterapeutului practicant sub supervizare, respectiv a celui practicant în regim autonom și va acorda doar atestat pentru psiholog practicant cum va avea posibilitatea să facă această departajare?Tehnic ar fi posibil prin evidența pe care o țin asociațiile formatoare, însă dincolo de acest fapt după părerea noastră adunarea acestor două nivele de competență în una singură poate probleme semnificative de altă natură:

		<ul style="list-style-type: none"> - ne-departajarea psihoterapeuților practicanți sub supervizare de cei autonomi la nivel de atestat CPR, minimalizează importanța accederii la statusul de psihoterapeut autonom (care în mod normal evoluează cu competențe sporite). Ori atingerea capacității de funcționare autonomă în profesie - constituie o treaptă a evoluției în profesie de importanță crucială, care merită în continuare nu doar certificată în cadrul asociației furnizoare de formare, ci și atestată de către CPR. O parte din psihoterapeuți nu vor atinge celelalte trepte de specializare, însă treapta de autonom este esențială, deoarece dovedește prin acte capacitatea de funcționare de sine stătătoare. - renunțarea de către CPR la departajarea dintre practicanții în regim de supervizare și practicanții autonomi, după părerea noastră indirect dar într-o semnificativă măsură poate încuraja ne-asumarea de către psihoterapeuții practicanți a calității lor de practicanți sub supervizare atât în CV, orice suprafață de reclamă și în relația cu clientul, beneficiarul actului psihoterapeutic (fapt obligatoriu potrivit standardelor de formare și a Codurilor Etice a forurilor de referință din domeniu)
<p>ANEXA – Descrierea sintetică a competențelor psihologilor cu drept de liberă practică</p>	<p>I. Competențe profesionale transversale <u>Nivel I - psiholog practicant:</u> Eliberarea avizelor și rapoartelor psihologice, a concluziilor ședințelor de consiliere psihologică sau psihoterapie, intervenția psihologică, stabilirea psihodiagnosticului specific și înaintarea recomandărilor în specialitatea menționată pe atestatul de liberă practică, după caz, în mod independent, în condițiile supervizării profesionale;</p>	<p>Propunem - introducerea specificării lângă ”în condițiile supervizării profesionale” (cu acordul supervisorului și prin contrasemnarea de către acesta)</p> <p>Argument - supervizatul și supervisorul poartă o responsabilitate împărțită asupra calității și a unor consecințe ale actului terapeutic care a constituit obiectul</p>

	<p><u>Nivel II - psiholog specialist:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Desfășurarea activităților de formare profesională aparținând specialității profesionale, în cadrul unor programe acreditate de Colegiului Psihologilor din România; - Supervizarea activității profesionale a psihologilor, <u>cu condiția deținerii dreptului de supervizare profesională în specialitatea profesională:</u> <p><u>Nivel III - psiholog principal:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Desfășurarea activităților de formare profesională în care dovedește experiență profesională practică semnificativă sau potrivit diplomei de doctor în psihologie, aparținând specialității profesionale, în cadrul unor programe acreditate de Colegiului Psihologilor din România; 	<p>supervizării (ca parte a formării, sau în situația în care un specialist autonom a solicitat sprijin). Totodată supervisorul poartă responsabilitate la rândul său și pentru evaluarea faptului dacă psihoterapeutul practicant sub supervizare are sau nu competența de a elabora un asemenea raport chiar cu îndrumarea oferită de supervisor. Motiv pentru care este necesar să își poată sau nu da acordul, respectiv în cazul în care își dă acordul își asumă cu propria parafă și semnătură partea de responsabilitate pe documentul psihologic care va fi eliberat.</p> <p>Propunem - ca și în cazul frazei privind ”desfășurarea activităților de formare profesională” să se adauge cu condiția deținerii dreptului de formator în specialitatea profesională SAU măcar adăugarea unei paranteze (cu condiția deținerii dreptului de formator în cazul psihoterapiei)</p> <p>Argument - în cadrul psihoterapiei un psihoterapeut practicant sub supervizare sau specialist (înțelegând prin asta că a devenit autonom de 2 sau 3 ani) este profund inadecvat să devină formator.</p> <p>Calitatea de formator în cadrul acestui tip de specializare se poate dobândi prin mai multă experiență în calitatea de practicant autonom - 5 ani - și parcurgerea unei formări ca formator în concordanță cu reglementările entităților de referință din domeniul psihoterapiei în general și din domeniul respectivei școli/metode de psihoterapie în mod special. Calitatea de supervisor în multe metode de psihoterapie presupune dobândirea calității de formator și parcurgerea unei căi prin care cineva devine supervisor (în etapa de formare ca supervisor practica sa fiind supervizată).</p> <p>Propunem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ca să se adauge și în cazul frazei privind ”Participarea la formarea profesională specifică profesiei de psiholog în specialitatea menționată pe atestatul de liberă practică deținut”; cu condiția deținerii certificatului de formator (și totodată supervisor, unde este cazul) în modalitatea de psihoterapie specifică pe metodă din partea asociației furnizoare de formare. - specificarea limitelor de competență în materie de formare ale specialistului care deține doctorat preluând textul din <i>Articolul 31/(2) Capitolul 2 Standarde privind formarea psihologilor</i> Pot derula activități de formare profesională și
--	---	---

	<p>Următorul paragraf apare la toate specialitățile. Observația noastră se referă la toate cele trei.</p> <p>Dezvoltare profesională continuă: actualizarea constantă a cunoștințelor în domeniul de specialitate, în acord cu evoluția domeniului științific și menținerea relațiilor profesionale cu alți profesioniști și organisme profesionale și științifice relevante.</p>	<p>cadrele didactice universitare care nu îndeplinesc prezentele cerințe, cu condiția deținerii titlului de doctor în psihologie, dar numai în componentele teoretice ale formării (nu și în componentele de abilitare profesională), (p. 8-10)</p> <p>Propunem introducerea și a ideii de dezvoltarea propriei persoane sub aspectul grijii responsabile față de propria sănătate psihică, autocunoașterii/dezvoltării personale, în acest sens și acordării personale la nivel atitudinal, valoric la cerințele profesiei, conștientizarea impactului personal asupra persoanelor cu care se angajează în relații profesionale.</p>
<p>ANEXA – Descrierea sintetică a competențelor psihologilor cu drept de liberă practică</p>	<p>II. Competențe profesionale de specialitate</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specialitatea psihologie clinică 2. Specialitatea Psihoterapie 3. Specialitatea consiliere psihologică 	<p>Cele trei specialități deși inițial distincte, de-a lungul timpului au evoluat spre suprapunerea în considerabilă măsură în multe din dimensiunile lor. Totuși există și dimensiuni specifice ale fiecăreia în parte (Norcross, 2000; Roger și și Stone, n.d., Hammer, 2018). În toate cele trei specialități sunt necesare competențe de evaluare, intervenție. Sunt mai multe dimensiuni de-a lungul cărora se pot operaționaliza diferențe între aceste trei specializări, însă din punctul de vedere al competențelor contează în cea mai mare măsură următoarele criterii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - abordarea dezvoltamentală/evoluționară în consiliere, respectiv abordarea revoluționară în psihoterapie (Heron, 2001); - gravitatea problemelor tratate - prevenție, intervenții pentru crize normative, situații de viață dificile în cazul consilierii, respectiv intervenție în situații de disfuncții, tulburări în psihoterapie - caracteristicile clientului - perioada de vârstă la care s-au instalat dificultățile, disfuncțiile, tulburările - consilierea este indicată de regulă în probleme structurate relativ aproape de prezent, psihoterapia este indicată în situații în care problemele au o cronicitate, multe dintre acestea s-au structurat în copilărie - competențele necesare pentru a defășura diferitele tipuri de evaluări și intervenții - complexitatea competențelor în cazul consilierii este mai redusă

		<p>decât în cazul psihoterapiei. Un psihoterapeut este capabil de consiliere, un consilier dacă nu are o formare într-o metodă de psihoterapie (situație în care este de fapt și psihoterapeut) nu poate să facă psihoterapie</p> <p>În ceea ce privește relația dintre psihologie clinică și psihoterapie - suprapunerea poate fi și mai mare (în funcție de traiectoria de învățare a specialistului) decât între consiliere și psihoterapie.</p> <p>Psihologul clinician poate face consiliere și psihoterapii de scurtă durată. Psihoterapeutul poate utiliza instrumente de evaluare psihologică la rândul său de nivele de complexitate diferită (ca și psihologul clinician) în funcție de nivelul de calificare pe care l-a dobândit. În schimb psihoterapeutul de cele mai multe ori (excepția doar dacă este format într-o metodă specifică de scurtă durată) este calificat pentru a lucra cu o cazuistică mai grea.</p> <p>Dorim să semnalăm faptul că în opinia noastră competențele specifice nu se diferențiază în actualul format suficient de clar în funcție de nivelele de specializare (practicant, specialist, pricipal)</p> <p>Propunem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ca să se realizeze o revizuire a modului în care în acest moment sunt structurate competențele specifice asignate celor trei specializări pentru a se putea scoate în evidență în mod mai clar suprapunerile și diferențele dintre ariile lor - ținând cont de faptul că demarcarea limitelor de competență ale specialiștilor se poate face mai degrabă prin utilizarea unui sistem de criterii (unul similar celui mai sus exemplificat) și nu prin împărțirea unor domenii și categorii de clienți așa cum în unele situații sunt prezentate în actualul document. Acestea nu pot să aparțină unor specializări (și dacă ne uităm bine în text se repetă în mare parte la cele trei specializări). În plus în cadrul specializării psihologie clinică sunt menționate și categorii de disfuncții, tulburări care nu neaparat se remit, ameliorează suficient prin consiliere sau terapii de scurtă durată (de ex. adicții, TSA, terapia persoanelor care s-au confruntat cu agresiune, abuz).
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - explicitarea în cadrul competențelor psihoterapeutului specialist și principal tratarea persoanelor care prezintă fenomene psihopatologice severe - utilizare unuia dintre sistemele de clasificare a instrumentelor de evaluare (clasele A, B, C) pentru care dreptul de utilizare a specialistului se acordă în funcție de nivelul său de calificare din sfera evaluării - să se expliciteze obligația etică a identificării limitelor de competență de către specialiștii din toate cele trei categorii și recurgerea la recomandarea/direcționarea clientului în momentul în care nevoile acestuia exced competențele specialistului (acesta fiind de fapt una dintre meta-competențele specialistului). Argument - de multe ori doar după ce debutează un proces de intervenție se relevă dacă aceasta va fi de durată scurtă, medie sau lungă.
--	--	---

Bibliografie selectivă:

- American Psychological Association (APA). 2013, Recognition of Psychotherapy Effectiveness în Psychotherapy © 2013 American Psychological Association 2013, Vol. 50, No. 1, 102–109, DOI: 10.1037/a0030276, retras de la <https://www.eagt.org/research/APA-Resolution-Recognition-of-Psychotherapy-Effectiveness.pdf>
- American Psychological Association. Understanding psychotherapy and how it works.2016. <http://www.apa.org/helpcenter/understanding-psychotherapy.aspx>
- APA Div. 12 (Society of Clinical Psychology), (2017). What Is Psychotherapy?, retras de la adresa <https://www.apa.org/ptsd-guideline/patients-and-families/psychotherapy.aspx>
- Colegiul Psihologilor din România (2018). Norme privind atestarea, formarea și supervizarea, Capitolul 2. - Standarde privind formarea psihologilor (propuneri). Preluat de la https://www.alegericpr.ro/images/files/consultare-publica/norme_atestare_formare_supervizare/Capitolul_2_Formarea_profesionala_a_psihologilor_review_01.11.2018_cosultare_publica.pdf
- Hammer, J.S. (2018) Counseling Pssychology vs. Clinical Psychology, retras de la <http://drjosephhammer.com/resources-for-students/counseling-psychology-vs-clinical-psychology/>
- Heron, J. (2001). *Helping the Client. A Creative Practical Guide*, 5th ed., SAGE Publications, London;

Norcross, J.C. (2000). Clinical Versus Counseling Psychology: What's the Diff?, în Psi Chi, The National Honor Society in Psychology (Chattanooga, TN), issue of Eye on Psi Chi, Vol. 5, No. 1, pp. 20-22, Copyright, 2000, Psi Chi, The National Honor Society in Psychology. All rights reserved, retras de la adresa <http://www.csun.edu/~hcpsy002/Clinical%20Versus%20Counseling%20Psychology.pdf>

Qualifications for the Ethical Use of Tests, PSYCHOEDUCATIONAL RESEARCH AND TRAINING CENTRE (PRTC) Faculty of Education, University of British Columbia, <http://prtc1-educ.sites.olt.ubc.ca/files/2011/12/Qualifications-for-the-Ethical-Use-of-Tests.pdf>

Roger, P.R. și Stone, G. (n.d.). Counseling Psychology vs Clinical Psychology. What is the difference between a clinical psychologist and a counseling psychologist? Society of Counseling Psychology American Psychological Association Divisio 17 - retras de la adresa <https://www.div17.org/about-cp/counseling-vs-clinical-psychology/>

The [Society of Counseling Psychology](#), Division 17 of the American Psychological Association - [counseling vs clinical distinction](#).

The [Society of Counseling Psychology](#), Division 17 of the American Psychological Association - [counseling vs clinical distinction](#).

Turner, S. M., DeMers, S. T., Fox, H. R., & Reed, G. M. (2001). APA's guidelines for test user qualifications: An executive summary. *American Psychologist*, 56(12), 1099-1113, <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.56.12.1099>

Prezentul document a fost elaborat de către Președinta Comisiei Profesionale a ATF-PF: Dr. Školka Enikő, psiholog principal, psihoterapeut, formator-supervizor, având contribuția Lect. Univ. Dr. Costea-Bărluțiu Carmen, psihoterapeut autonom, președintele Comisiei Etice a ATF-PF.

Mulțumim colegiei noastre Orbán Mária, psiholog principal, psihoterapeut, formator-supervizor, membru al Comisiei Profesionale a ATF-PF, pentru contribuția sa la etapa de feedback final pentru prezentul document.

Vă adresăm respectuos mulțumiri pentru parcurgerea observațiilor, propunerilor, argumentelor noastre.

Număr de înregistrare 67/30.11.2018.

Dr. Školka Enikő

Lector univ. Dr. Costea-Bărluțiu Carmen

Cluj-Napoca